

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 144/13
Luksemburgā, 2013. gada 24. oktobrī

Spriedumi lietās C-22/12 un C-277/12
Katarína Haasová/Rastislav Petrík un Blanka Holingová un Vitālijs Drozdovs/Baltikums AAS

Ja valsts tiesībās ceļu satiksmes negadījumā cietušā ģimenei tiek atļauts pieprasīt kompensāciju par radīto morālo kaitējumu, tas ir jāsedz transportlīdzekļu īpašnieku obligātajai apdrošināšanai

Šādā gadījumā Savienības tiesībās paredzētais minimālais segums miesas bojājumiem ir piemērojams arī morālajam kaitējumam

Savienības Pirmā direktīva 1 transportlīdzekļu īpašnieku obligātās apdrošināšanas jomā pieprasa dalībvalstīm nodrošināt, lai transportlīdzekļi, kas parasti atrodas tās teritorijā, tiktu apdrošināti). Lai gan dalībvalstis var brīvi noteikt zaudējumus, kam ir piemērojama šī apdrošināšana, kā arī tās noteikumus, Otrajā direktīvā 2, kas ir pieņemta šajā jomā, ir paredzēts, ka apdrošināšanai obligāti ir jāsedz miesas bojājumi vismaz 1 miljona euro apmērā par cietušo vai 5 miljonu euro apmērā par prasījumu – šajā gadījumā neatkarīgi no cietušo skaita. Tāpat tai ir jāsedz materiālie zaudējumi vismaz 1 miljona euro apmērā par prasījumu neatkarīgi no cietušo skaita.

Lietā C-22/12

V. Haas gāja bojā 2008. gada 7. augustā ceļu satiksmes negadījumā Čehijā, kuru izraisīja R. Petrík, kurš vadīja B. Holingová piederošu tūrismam paredzētu automašīnu.

B. Holingová Slovākijā reģistrētā automašīna, kurā atradās V. Haas, sadūrās ar Čehijas Republikā reģistrētu kravas automašīnu. R. Petrík, kurš tika atzīts par vainīgu šī negadījuma izraisīšanā, tostarp tika piespriests atlīdzināt zaudējumus, kas radušies K. Haasová, cietušā sievai, negadījuma rezultātā. Tomēr K. Haasová un viņas meita B. Holingová apdrošinātājam pieprasīja atlīdzināt arī morālo kaitējumu, kas ir radies, zaudējot vīru un tēvu.

Tiesa, kas izskata lietu, skaidro, ka Čehijas tiesībās, kuras, kā tā uzskata, ir piemērojamas šajā lietā, fiziskai personai ir ļauts pieprasīt kompensāciju par morālo kaitējumu, kas radies no viņas personas neaizskaramības apdraudējuma. Tomēr, uzskatot, ka transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana atbilstoši Slovākijas tiesībām par obligāto apdrošināšanu nav piemērojama morālajam kaitējumam, B. Holingová apdrošinātājs atteicās izmaksāt šādu kompensāciju.

Krajský súd v Prešove (Prešovas apgabaltiesa, Slovākija) vaicā Tiesai, vai transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātajai apdrošināšanai ir jāsedz kompensācija par nemateriālo kaitējumu, kas ir radies ceļu satiksmes negadījumā bojā gājušā radniekiem.

Savā spriedumā Tiesa vispirms atgādina, ka pienākums nodrošināt, lai civiltiesiskās atbildības apdrošināšana segtu transportlīdzekļu radīto kaitējumu, atšķiras no šo zaudējumu atlīdzības apmēra, kas izriet no apdrošinātās personas civiltiesiskās atbildības. Lai gan pirmais tiek definēts un garantēts Savienības tiesiskajā regulējumā, otrais būtībā ir reglamentēts valsts tiesībās.

¹ Padomes 1972. gada 24. aprīļa Direktīva 72/166/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un attiecībā uz kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību (OV L 103, 1. lpp.).

² Padomes 1983. gada 30. decembra Otrā direktīva 84/5/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu (OV 1984, L 8, 17. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 11. maija Direktīvu 2005/14/EK (OV L 149, 14. lpp.).

Tādējādi dalībvalstis principā savu attiecīgo civiltiesiskās atbildības sistēmu ietvaros var brīvi noteikt, kādi transportlīdzekļu izraisīti zaudējumi ir jāatlīdzina, šo zaudējumu atlīdzības apmēru un personas, kurām ir tiesības saņemt šo atlīdzību. Tomēr Tiesa uzsver, ka nolūkā samazināt pastāvošās atšķirības dalībvalstu tiesību aktos attiecībā uz apdrošināšanas pienākuma apjomu Savienība civiltiesiskās atbildības jomā ir ieviesusi materiālo zaudējumu un miesas bojājumu obligātu apdrošināšanu Otrajā direktīvā noteiktu summu apmērā. Tādējādi dalībvalstīm atlīdzināmais kaitējums, kā arī transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas noteikumi ir jānosaka, ņemot vērā Savienības tiesību noteikumus.

Tālāk Tiesa precizē, ka “miesas bojājumi”, kuru atlīdzināšana saskaņā ar Otro direktīvu ir obligāta, **ietver jebkādu kaitējumu, kas izriet no personas neaizskaramības apdraudējuma**, tostarp fiziskas un garīgas ciešanas. Tādējādi **to kaitējumu vidū, kas ir jāatlīdzina atbilstoši Savienības tiesībām, ir nemateriālie zaudējumi, kuru atlīdzība tiesvedībā piemērojamajās valsts tiesībās ir paredzēta atbilstoši apdrošinātās personas civiltiesiskajai atbildībai.**

Visbeidzot Tiesa norāda, ka Pirmās direktīvas aizsardzība attiecas uz ikvienu personu, kurai saskaņā ar valsts tiesību aktiem par civiltiesisko atbildību ir tiesības uz transportlīdzekļu izraisītu zaudējumu atlīdzību. Tā kā atbilstoši Slovākijas tiesas norādēm Čehijas tiesības *K. Haasová* un viņas meitai piešķir tiesības saņemt atlīdzību par nemateriālajiem zaudējumiem, kas ir radušies viņu vīra un tēva nāves dēļ, viņām ir jābūt iespējai izmantot šajā direktīvā paredzēto aizsardzību.

Lieta C-277/12

Lai gan Latvijā no personas, kas ir atbildīga par ceļu satiksmes negadījuma izraisīšanu, apdrošinātāja var pieprasīt morālā kaitējuma atlīdzinājumu par sāpēm un garīgajām ciešanām apgādnieka, apgādājamā vai laulātā nāves dēļ, tā apmērs tomēr ir ierobežots līdz LVL 100 (aptuveni EUR 142) par katru prasītāju un par katru bojā gājušo personu.

2006. gada 14. februārī V. Drozdova vecāki gāja bojā ceļu satiksmes negadījumā Rīgā (Latvija). V. Drozdovs, kuram bija seši gadi, tika nodots savas vecāsmātes aizbildnībā. Aizbildne personas, kas ir atbildīga par ceļu satiksmes negadījuma izraisīšanu, apdrošinātājam pieprasīja izmaksāt kompensāciju LVL 200 000 (aptuveni EUR 284 820) apmērā par morālo kaitējumu, kas ir radies V. Drozdovam, zaudējot vecākus.

Augstākās tiesas Senāts, kas izskata strīdu starp V. Drozdovu un apdrošinātāju, pirmkārt, uzdod Tiesai tādu pašu jautājumu, kādu uzdod Slovākijas tiesa lietā *Haasová*, un, otrkārt, jautā, vai Latvijas tiesībās noteiktais morālā kaitējuma, kas radies ceļu satiksmes negadījuma dēļ, kompensācijas maksimālā apmēra ierobežojums atbilst Savienības tiesībām.

Tāpat kā spriedumā, kas šodien tiek pasludināts lietā *Haasová*, Tiesa norāda, ka, ja saskaņā ar valsts tiesībām ceļu satiksmes negadījumā cietušo ģimenes locekļi var pieprasīt kompensāciju par radīto morālo kaitējumu, tas ir jāsedz transportlīdzekļu īpašnieku obligātajai apdrošināšanai. Saskaņā ar iesniedzējtiesas norādēm Latvijas tiesības V. Drozdovam sniedz tiesības saņemt atlīdzību par nemateriālajiem zaudējumiem, kas ir radušies viņa vecāku nāves dēļ, tādēļ viņam ir jābūt iespējai izmantot Pirmajā direktīvā paredzēto aizsardzību.

Tiesa arī konstatē, ka gadījumā, ja dalībvalsts atzīst tiesības uz kompensāciju par radīto morālo kaitējumu, tā šai īpašajai zaudējumu kategorijai, kas ietilpst miesas bojājumos Otrās direktīvas izpratnē, nevar paredzēt maksimālos atlīdzības apmērus, kas būtu mazāki par šajā direktīvā noteiktajiem minimālajiem atlīdzības apmēriem. Vienīgā direktīvā paredzētā vai atļautā atšķirība starp atlīdzināmajiem zaudējumiem ir atšķirība starp miesas bojājumiem un materiālajiem zaudējumiem.

ATGĀDINĀJUMS: Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā valsts prāvas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Pilns spriedumu (lietas [C-22/12](#) un [C-277/12](#)) teksts tiek publicēts CURIA mājas lapā pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127